

ΙΔΡΥΜΑ Ε.Κ.Π.Α
ΣΧΟΛΗ Ν.Ο.Π.Ε

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΥΝΘΕΣΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
(ΑΜ.1340200101076)

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
Α. Γ. Δημητρόπουλος

➤ Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή
2. Ιδιωτική σφαίρα
3. Ιδιωτική και οικογενειακή ζωή
  - i. Ιδιωτική ζωή
  - ii. Προσωπικά δεδομένα
(ΣτΕ 3908/04, ΣτΕ 3545/02)
  - iii. Οικογενειακή ζωή
  - iv. Φορείς της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής
4. Άσυλο κατοικίας
  - i. Έννοια κατοικίας
  - ii. Έννοια ασύλου
  - iii. Φορείς
  - iv. Περιορισμοί
(ΑΠ ποιν. 1328/2003)
  - v. Κυρώσεις
5. Απόρρητο της επικοινωνίας
  - i. Έννοια
  - ii. Φορείς
  - iii. Περιορισμοί
  - iv. Κυρώσεις
(ΑΠ 1/2001, ΑΠ πολ. 381/87)
  - v. Χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων
(ΑΠ ποιν. 42/2004, ΑΠ ποιν. 874/2004)
6. Περίληψη
7. Μεταφρασμένη περίληψη
8. Βιβλιογραφία
9. Νομολογία

1. Εισαγωγή: Τα Συνταγματικά Δικαιώματα – Ιστορική εξέλιξη

Το Σύνταγμα ως θεμελιώδης νόμος που θεσπίζεται από το κράτος θέτει όρια για την άσκηση της κρατικής εξουσίας, και έχοντας ως βάση τόσο το ισχύον πολίτευμα, όσο και τον υπάρχοντα κοινωνικοπολιτικό συσχετισμό, απονέμει δικαιώματα που διεκδικούν το ποσοστό ελευθερίας που τους έχει αναγνωρισθεί. Τα Συνταγματικά αυτά δικαιώματα παρέχονται στο άτομο και ως μέλος του κοινωνικού συνόλου και είναι θεμελιώδη, πολιτικά, κοινωνικά, και οικονομικά δικαιώματα, τα οποία εξειδικεύουν την ανθρώπινη αξία και των οποίων το αμυντικό περιεχόμενο στρέφεται κατά της κρατικής και κάθε άλλης εξουσίας, το προστατευτέο περιεχόμενο στρέφεται μόνο προς το κράτος αξιώνοντας την παροχή βοήθειας για την απόκρουση κάθε απειλής, ενώ το εξασφαλιστικό εφόσον αναγνωρίζεται στρέφεται επίσης προς το κράτος αξιώνοντας την παροχή των απαραίτητων μέσων για την άσκηση δικαιώματος. Τα δικαιώματα αυτά, εφόσον απευθύνονται στα άτομα, αποκτούν με την έννοια αυτή ατομικό χαρακτήρα. Όχι όμως ατομικιστικό χαρακτήρα, καθ'ότι διασφαλίζουν την κοινωνική πρόοδο με ελευθερία και δικαιοσύνη. Τονίζουν πάντως την έμφυτη ατομικότητα του ανθρώπου που κινδυνεύει από τα ολοκληρωτικά κράτη, καθορίζουν το status του στη θέση της κοινωνίας, καθιστώντας τον από απλό υπήκοο σε πολίτη, και φανερώνουν την κατοχύρωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Ανατρέχοντας στο παρελθόν διαπιστώνουμε τα πρώτα σημάδια ατομικών δικαιωμάτων στην αρχαία Ελλάδα. Θεμελιώδη δικαιώματα όπως η ελευθερία και η ισότητα αποτελούσαν βασικές αρχές της αρχαίας ελληνικής δημοκρατίας, παραταύτα όμως την εποχή εκείνη ήταν ασύλληπτη η ύπαρξη ενός αυτοτελούς δικαιώματος έναντι της έννοιας της "πόλης". Το 13^ο αιώνα και έπειτα διαπιστώνονται οι μεγαλύτερες εξελίξεις. Η πρώτη νομική διαμόρφωση των ατομικών ελευθεριών λαμβάνει χώρα με τη Magna Carta Libertatum το 1215. Ακολουθεί η διακήρυξη της αμερικανικής ανεξαρτησίας το 1776 που οδήγησε στη συνταγματοποίηση των ατομικών ελευθεριών. Το 1789 η γαλλική επανάσταση είχε σαν αποτέλεσμα την περίφημη "διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη". Στο διεθνές στερέωμα η ανάγκη για κατοχύρωση των ατομικών ελευθεριών βρήκε απήχηση με τη σύμβαση της Ρώμης ή ΕΣΔΑ

(1953) που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν. 2325/53 και ν.δ 53/74. Στον ελληνικό χώρο, τα συνταγματικά δικαιώματα ρυθμίζονται ήδη από το 1975 με τον τίτλο "ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα". Μάλιστα, η αναθεώρηση του 2001 έθεσε με το αρ.25 παρ.1 ως κρατική αποστολή τη διασφάλιση όχι μόνο της ανεμπόδιστης, αλλά και της αποτελεσματικής άσκησης των θεμελιωδών δικαιωμάτων, εντείνοντας ακόμη περισσότερο την κρατική υποχρέωση για προστασία των ατομικών δικαιωμάτων.

2. Ιδιωτική σφαίρα:

Ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς της ανθρώπινης δράσης και υπόστασης που κατοχυρώνει το ισχύον ελληνικό Σύνταγμα είναι το δικαίωμα της ιδιωτικής σφαίρας.

Το δικαίωμα της ιδιωτικής σφαίρας (privacy), αναφέρεται στην ιδιωτική ζωή του ατόμου(και όχι τη δημόσια) η οποία αφορά είτε το άτομο καθ'αυτό ως άτομο, είτε την οικογένειά του (αρ.9 παρ.1 εδ.β), ενώ ταυτόχρονα επεκτείνει το πεδίο ισχύος της τόσο στην κατοικία, όσο και την επικοινωνία (αρ.9 παρ.1 εδ.α και αρ.19 Σ αντίστοιχα).

Η αξία της ιδιωτικής σφαίρας διαπιστώνεται από το γεγονός ότι αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της προσωπικότητας του ατόμου, έτσι ώστε κάθε παραβίασή της, να αποτελεί εμπόδιο ανάπτυξής της και σε ακραίες περιπτώσεις κίνδυνο για την ψυχική υγεία. Χωρίς την ιδιωτική σφαίρα το άτομο χάνει την ατομικότητά του και μετατρέπεται σε ανώνυμο και άβουλο ποσοστό του συνόλου. Η αξία της διαφαίνεται ακόμη περισσότερο, καθώς το Σύνταγμα κατοχυρώνει το απαραβίαστο της ιδιωτικής σφαίρας για όλους, ημεδαπούς και αλλοδαπούς. Η σύγχρονη απειλή, όπως παρουσιάζεται η ανάπτυξη της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και κατά συνέπεια της δυνατότητας πληροφόρησης, καθιστά ευάλωτο το ιδιωτικό απόρρητο και αυξημένη την ανάγκη προστασίας του.

Το δικαίωμα κάθε προσώπου να γίνει σεβαστή η ιδιωτικός του βίος, κατοχυρώνεται και από το αρ.8 ΕΣΔΑ

1. Παν πρόσωπο δικαιούται εις τον σεβασμόν της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του.
  2. Δεν επιτρέπεται να υπάρξη επέμβασις δημόσιας αρχής εν τη ασκήσει του δικαιώματος τούτου, εκτός εάν η επέμβασις αυτή προβλέπεται υπό του νόμου και αποτελεί μέτρον το οποίον, εις μίαν δημοκρατικήν κοινωνίαν, είναι αναγκαίον διά την εθνικήν ασφάλειαν, τη δημοσίαν ασφάλειαν, την οικονομικήν ευημερίαν της χώρας, την προάσπισιν της τάξεως και την πρόληψιν ποινικών παραβάσεων, την προστασίαν της υγείας ή της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.
3. Ιδιωτική και οικογενειακή ζωή

αρ.9 1. Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δε γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ο νόμος ορίζει και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.

2. Οι παραβάτες της προηγούμενης διάταξης τιμωρούνται για παραβίαση του οικιακού συνόλου και για κατάχρηση εξουσίας και υποχρεούνται σε πλήρη αποζημίωση του παθόντος, όπως νόμος ορίζει.

αρ. 9Α. Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.

i. Ιδιωτική ζωή

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ιδιωτική ζωή του ατόμου. Τη ζωή αυτή δηλαδή που το άτομο θέλει να κρατήσει ως "κρυφή" και που μπορεί να συνίσταται είτε ανάμεσα σ'ένα στενό κύκλο προσώπων, όπως οι φίλοι, οι γνωστοί, η οικογένειά του ή ακόμα και ν'αφορά τον ίδιο του τον εαυτό. Η κατοχύρωση του απαραβίαστου της ιδιωτικής ζωής σημαίνει ότι στη ζωή κάθε ανθρώπου υπάρχει ένας πυρήνας στον οποίο κυριαρχεί μόνο αυτός και δε μπορεί να διεισδύσει σ'αυτόν το κράτος.

Άρα, απαγορεύεται οποιαδήποτε κρατική παρέμβαση που αναγκάζει το άτομο σ'αναγκαστική συμβίωση – συστέγαση (εκτός της νόμιμης προσωρινής κράτησης), σε αναγκαστική διαμόρφωση της ιδιωτικής ζωής (εκτός από τις προβλεπόμενες νόμιμες κυριαρχικές σχέσεις), σε οπτική -ακουστική παρακολούθηση ή καταγραφή μ'οποιοδήποτε τρόπο ή μέσω της ιδιωτικής ζωής(εκτός από τις διώξεις ποινικών εγκλημάτων), σε υποχρέωση του ατόμου ν'αποκαλύπτει στοιχεία της προσωπικής του ζωής και τέλος η χρήση μεθόδων και συσκευών που εκβιάζουν την αποκάλυψη παρά τη θέληση του ατόμου για στοιχεία της ιδιωτικής του ζωής. Απαγορεύεται γενικότερα οποιαδήποτε δημοσιοποίηση (ή κοινωνικοποίηση) της ζωής του.

Η απαγόρευση αυτή δεν υφίσταται μόνο απέναντι στο κράτος, αλλά αποκτά μεγαλύτερη ισχύ τόσο στον ιδιωτικό τομέα όσο και απέναντι στον τύπο, καθώς η ηλεκτρονική σώρευση και επεξεργασία των πληροφοριών που συνιστούν τη σύγχρονη ειδησεογραφία διευκολύνουν τη δυνατότητα διείσδυσης στο ιδιωτικό απόρρητο.

Στον ιδιωτικό βίο εντάσσεται και η σεξουαλική ζωή. Μολονότι, ως στοιχείο της προσωπικότητας η σεξουαλική ελευθερία προστατεύεται από το αρ.5 παρ.1, το αρ.9 παρ.1 εδ. β Σ παρέχει ένα ειδικότερο έρεισμα στην ελευθερία αυτή, ως πληροφορία που συσχετίζεται περισσότερο με το άτομο ως ιδιώτη, παρά ως μέλος του κοινωνικού συνόλου. Το ΕΔΔΑ έχοντας ως βάση το αρ.8 ΕΣΔΑ έχει αναπτύξει αξιόλογη νομολογία σε θέματα σεξουαλικής ελευθερίας. Φυσικά ο βιασμός ή η ασέλγεια ανηλίκου συνιστούν πράξεις κολάσιμες και δεν εμπίπτουν στο κανονιστικό περιεχόμενο του δικαιώματος .

ii. Προσωπικά δεδομένα:

Η αύξηση τα τελευταία χρόνια στις δυνατότητες εισβολής στο απόρρητο της ιδιωτικής ζωής αλλά και στους "φορείς " της απειλής ανάγκασε τον αναθεωρητή του 2001 να προσθέσει το αρ. 9Α Σ. Η διάταξη αυτή προστατεύει τα προσωπικά δεδομένα και κατοχυρώνει την πληροφοριακή αυτοδιάθεση. Ήδη και πριν από το 2001 υπήρχε ο ν. 2472/97 ο οποίος καθορίζει τις προϋποθέσεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και μάλιστα των

ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων καθώς και τα δικαιώματα των υποκειμένων τους. Το προστατευτικό αυτό νομοθετικό πλαίσιο συμπληρώθηκε και από το ν. 2774/99 που αφορά την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στον τηλεπικοινωνιακό τομέα. Ειδική ανεξάρτητη δημόσια αρχή, όπως ορίζει ο νόμος εποπτεύει και επιβάλλει κυρώσεις.

Απόφαση ΣτΕ (3908/2004)

Η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων επέβαλε βάσει του ν. 2472/97 πρόστιμο σε τράπεζα, για τον έλεγχο που διενήργησε στον τραπεζικό λογαριασμό του υπαλλήλου της, επειδή αυτός συμμετείχε σε τυχηρά παιχνίδια με χρήματα κατά παράβαση του κανονισμού εργασίας.

Σύμφωνα με το αρ. 2 του ν. 2472/97, δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων. Δε λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δε μπορούν να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων. Επίσης, σύμφωνα με το αρ. 2 παρ.δ επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, λογίζεται κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιείται, (...) από νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου (...) με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώρηση (...), η χρήση. Κατά το αρ.5 του ίδιου νόμου η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται μόνο όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει δώσει τη συγκατάθεσή του.

Οι ισχυρισμοί της αιτούσας τράπεζας για αίτηση ακυρώσεως απορρίφθηκαν διότι ο λογαριασμός μισθοδοσίας αποτελεί δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα και δεν είναι νόμιμη και θεμιτή η επεξεργασία δεδομένων λογαριασμού.

Απόφαση ΣτΕ (3545/2002)

Η αρχή προστασίας προσωπικού χαρακτήρα επέβαλε βάση του αρ. 21 του ν. 2472/97 κυρώσεις στην ιδιοκτήτρια εταιρία τηλεοπτικού σταθμού και στο δημοσιογράφο-παρουσιαστή τηλεοπτικών εκπομπών διότι κατά τις εκπομπές

του σταθμού έκανε χρήση κασέτας η οποία περιείχε προσωπικά δεδομένα από την ερωτική ζωή ενός τραγουδιστή.

Κατά το αρ. 2 παρ β του ν.2472/97 λογίζονται ως “ευαίσθητα δεδομένα” τα δεδομένα που αφορούν τη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις (...) και την ερωτική ζωή καθώς και τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες. Κατά το αρ. 4 παρ. 1α, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για να τύχουν νόμιμης επεξεργασίας πρέπει α. να συλλέγονται κατά τρόπο θεμιτό και νόμιμο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία εν όψει των σκοπών αυτών. Τέλος κατά το αρ. 7 § 1. απαγορεύεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων. § 2. Κατ’εξαιρέση επιτρέπεται η συλλογή και η επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων (...) ύστερα από άδεια της Αρχής, όταν συντρέχουν μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Το υποκείμενο έδωσε τη γραπτή συγκατάθεσή του (...).

Οι διατάξεις του ν. 2472/97 καταλαμβάνουν και τις εκπομπές των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών καθώς και τις δημοσιογραφικές δραστηριότητες στο σύνολό τους, όταν με αυτές διενεργείται ταυτόχρονα και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αν δε περαιτέρω η επεξεργασία αυτή έχει γίνει κατά παράβαση των διατάξεών του, τότε επιβάλλονται κυρώσεις.

Κατά συνέπεια, οι ισχυρισμοί της αιτούσας εταιρίας α.ε. και του δημοσιογράφου απορρίφθηκαν από το ΣτΕ διότι η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων του συγκεκριμένου προσώπου δεν είναι νόμιμη και θεμιτή.

iii. Οικογενειακή ζωή:

Όπως η ιδιωτική έτσι και η οικογενειακή ζωή αποτελεί αντικείμενο ατομικής ελευθερίας. Ωστόσο, σαν έννοιες δεν θα πρέπει να συγχέονται καθώς οι οικογενειακές σχέσεις είναι σχέσεις διαπροσωπικές, διαθέτουν διάρκεια και δεν αποτελούν εκδηλώσεις της μεμονωμένης προσωπικότητας του ατόμου. Η συνταγματική κατοχύρωση του απαραβίαστου της οικογενειακής αρχής στο αρ. 9 παρ 1 εδ β’ συμπληρώνει την προστασία που προβλέπει για την οικογένεια η διάταξη 21 παρ 1 Σ. Ο συντακτικός νομοθέτης

αναγνωρίζει ότι κάθε άνθρωπος έχει το ατομικό δικαίωμα να δημιουργήσει οικογένεια και να διαμορφώσει ανενόχλητα τη ζωή του μέσα στο πλαίσιο της. Προϋπόθεση για τη συνταγματική έννοια και προστασία της οικογένειας και της οικογενειακής ζωής δεν αποτελεί ο γάμος. Μπορεί μεν η ύπαρξη γάμου να αποδεικνύει χωρίς άλλο την ύπαρξη οικογένειας, ωστόσο και η φυσική συγγένεια ή η συμβίωση, δηλαδή “η φυσική οικογένεια ” (Famille naturelle) στοιχειοθετούν την ύπαρξη οικογένειας. Κατά συνέπεια, είτε η συγκεκριμένη οικογένεια βασίζεται σε γάμο είτε όχι, η οικογενειακή ζωή είναι απαραβίαστη. Το απαραβίαστο όχι μόνο κατοχυρώνει την ύπαρξη και τη λειτουργία του θεσμού της οικογένειας, αλλά και αποσκοπεί στο να περιορίσει την κρατική παρέμβαση.

Η κρατική παρέμβαση που επιβάλλει το αρ. 21 παρ 1, πρέπει να μην γίνεται με όρους ασυμβίβαστους από τη διάταξη 9 παρ 1 εδ β'. Τέτοιου είδους κρατικές παρεμβάσεις στην οικογενειακή ζωή είναι η απαγόρευση σύναψης γάμου, εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις της συναίνεσης και της συμπλήρωσης του ελαχίστου ορίου ηλικίας που ορίζει ο νόμος. Η απαγόρευση εισόδου στη χώρα ή η απέλαση αλλοδαπών που διατηρούν οικογενειακούς δεσμούς με πρόσωπα τα οποία διαμένουν νόμιμα στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου κράτους πρέπει να κρίνεται κατά προϋποθέσεις. Επίσης, η αντικατάσταση της γονικής μέριμνας με κρατική, εάν αυτό επιβάλλει το συμφέρον των τέκνων (φόβοι κακοποίησης κ.ά). Τέλος, η απαγόρευση συμβίωσης σε περίπτωση νόμιμης προσωρινής κράτησης ενός ατόμου με τα οικογενειακά του πρόσωπα.

Επιπλέον, κατά περίπτωση θα πρέπει να κριθεί η συνταγματικότητα ορισμένων ρυθμίσεων στα πλαίσια της κρατικής πολιτικής π.χ. κατά τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος ή του φόρου ακινήτου περιουσίας, εάν θεσπίζεται δυσμενής φορολογική μεταχείριση μόνο των τελούντων σε γάμο, τότε είναι αντισυνταγματική η ρύθμιση αυτή.

iv. Φορείς της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής:

Φορείς του δικαιώματος, όπως διατυπώνεται και από τη διάταξη παρ 1 εδ β' “η ιδιωτική και η οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη”, είναι μόνο τα φυσικά πρόσωπα, Έλληνες, αλλοδαποί και ανιθαγενείς.

Σχετικά με την τριτενέργεια του δικαιώματος, προκύπτει από τη βούληση του συντακτικού νομοθέτη στο αρ. 25 παρ 1Σ. -Κατά Χρυσόγονο: Το ίδιο το Σύνταγμα δε διακρίνει την παραβίαση της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής από την κρατική εξουσία ή αλλού. Ορθά επομένως υποστηρίζεται στη θεωρία ότι το συνταγματικό δικαίωμα του ιδιωτικού βίου «αναπτύσσει από τη φύση της διάταξης αυτής άμεση τριτενέργεια και υποχρεώνει το νομοθέτη να λάβει όλα τα μέτρα για την προστασία του ατόμου από τους κινδύνους που απειλούν σήμερα το απόρρητο του ιδιωτικού βίου».

4. Άσυλο κατοικίας:

Η επιλογή του συντακτικού νομοθέτη να συμπεριλάβει το δικαίωμα του ιδιωτικού βίου στη διάταξη που κατοχυρώνει το οικιακό άσυλο, μας οδηγεί στην ευχερή εξήγηση ότι το οικιακό άσυλο αποτελεί χώρο πραγμάτωσης του ιδιωτικού βίου. Η κατοικία ως άσυλο, ως απαραβίαστος δηλαδή χώρος, εμφανίζεται ήδη στην αρχαία Ελλάδα ως «οίκος» και «εστία» και εκτίνεται ως “domus” των Ρωμαίων, καθώς δεν αποτελούσε απλά χώρο ιδιωτικής διαβίωσης αλλά και χώρο λατρείας και γι’ αυτό απαραβίαστο ιερό καταφύγιο. Με τη φράση «το σπίτι μου είναι το φρούριό μου (my home is my castle)» κατά την Αγγλοσαξονική παράδοση, το δικαίωμα αυτό απέκτησε νομική σημασία. Στην σύγχρονη εποχή, η ανάγκη προστασίας του ατομικού αυτού δικαιώματος διαφαίνεται ακόμα περισσότερο, αφού η διαρκής ανάπτυξη του κοινωνικού κράτους και η συνεπαγόμενοι εντεινόμενοι έλεγχοι αυτού, θέτουν σε κίνδυνο την ιδιωτική ζωή του ατόμου που αναζητά καταφύγιο στο μεμονωμένο χώρο κυριαρχίας του, την κατοικία του. Πρέπει να ειπωθεί ότι δεν πρέπει να συγχέονται έννοιες όπως η διπλωματική προστασία, που είναι προνόμιο του προστατευόμενου κράτους και όχι ατομικό δικαίωμα του διπλωμάτη, το άσυλο δημοσίων ιδρυμάτων, καθώς αποτελεί αρμοδιότητα και όχι δικαίωμα, και τέλος το κοινωνικό δικαίωμα του αρ. 21 παρ 4Σ που αφορά το δικαίωμα «στέγης».

i. Έννοια κατοικίας:

Η έννοια της κατοικίας στο αρ. 9 παρ 1Σ παραπέμπει στο πραγματικό γεγονός της ύπαρξης ενός περικλειστού χώρου στον οποίο δεν είναι ελεύθερη η είσοδος στον καθένα παρά μόνο με τη συναίνεση του διαμένοντος σε αυτόν. Έτσι συνεπάγεται ότι καταρχάς δεν απασχολεί η νομική σχέση με την οποία διαμένει ή παραμένει το άτομο στο συγκεκριμένο χώρο (αν είναι δηλαδή ιδιοκτήτης, ένοικος κλπ). Αδιάφορο είναι ακόμη το είδος και η χρήση του χώρου που δεν είναι απαραίτητο να πρόκειται για οικοδόμημα αλλά μπορεί να είναι μία αυλή, μία σκηνή ή ένα κινητό πράγμα, όπως αυτοκίνητο και σκάφος. Αρκεί πάντα να συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά, περικλειστος χώρος και μη ελεύθερη είσοδος.

Με την έννοια όμως «κατοικία» δεν νοείται μόνο ο χώρος διαβίωσης, αλλά και εργασίας. Το άσυλο καλύπτει και τους επαγγελματικούς χώρους, ακόμα και τις ώρες εργασίας αν δεν είναι προσιτοί στον καθέναν. Το ιατρείο ή το δικηγορικό γραφείο αποτελούν άσυλο εφόσον δέχονται επισκέψεις πελατών κατόπιν συνεννοήσεως, ενώ αντίθετα το κατάστημα ή ο κινηματογράφος δεν αποτελούν καθώς εκεί προσέρχεται ο οποιοσδήποτε.

ii. Έννοια ασύλου:

Με τον όρο «Άσυλο κατοικίας» σημαίνει η καταρχήν απαγόρευση εισόδου ή παραμονής οργάνων της δημόσιας εξουσίας στην κατοικία χωρίς την γνώση ή παρά τη θέληση του διαμένοντος. Κατά συνέπεια, η συγκατάθεση αίρει το χαρακτήρα της παραβιάσεως αρκεί να είναι συγκεκριμένη «ad hoc». Το άσυλο παραβιάζεται και όταν τα κρατικά όργανα εμποδίζουν την είσοδο από την κατοικία (ενώ η παρεμπόδιση εξόδου είναι περιορισμός ελευθερίας). Επιπλέον οι βίαιη αποβολή του προσώπου από τη κατοικία του αποτελεί παραβίαση, όχι όμως όταν emπίπτει στα ειδικότερα άρθρα 17 και 18 Σ (Αναγκαστική απαλλοτρίωση κλπ).

Το αρ. 9 Σ προστατεύει το άσυλο έναντι των φορέων της δημόσιας εξουσίας, ενώ για τους ιδιώτες η προστασία παρέχεται τόσο από τον ΑΚ όσο και από τον ΠΚ (αρ. 334, περί οικιακής ειρήνης).

Στο σεβασμό της κατοικίας κάθε προσώπου αναφέρεται και το αρ. 8 παρ. 1 ΕΣΔΑ. Η σχετική νομολογία του ΕΔΔΑ αναφέρει ότι στην παραβίαση του αρ. 8 παρ. 1 εντάσσεται τόσο η παρεμπόδιση πρόσβασης του ενδιαφερομένου στη κατοικία του, όσο και η καταστροφή της από κρατικές δυνάμεις.

iii. Φορείς οικιακού ασύλου:

Φορείς είναι κάθε φυσικό και νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου. Στην περίπτωση της οικογένειας φορείς είναι όλα τα μέλη της. Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου απολαμβάνουν άλλου είδους ασυλίας.

iv. Περιορισμοί:

Η προστασία του ασύλου είναι σχετική και αυτό προκύπτει από την ίδια την διάταξη που τελεί υπό την επιφύλαξη νόμου «καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ο νόμος ορίζει (...)». Ο νόμος αυτός, τυπικός ή κανονιστική πράξη, πρέπει να προβλέπει γενικά και αφηρημένα (όχι ad hoc), αλλά ταυτόχρονα με σαφήνεια, το σκοπό και τη διαδικασία έρευνας. Τέτοια περίπτωση νόμου που αφορά την έρευνα κατ'οίκον είναι το αρ. 253 ΚΠΟΙΝΔ (στο πλαίσιο της ανακρίσεως). Η διάταξη αυτή οφείλει να λειτουργεί υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας, έτσι ώστε να μην υπερβαίνει το αναγκαίο για το σκοπό του ελέγχου μέτρο και πλήττει όχι μόνο το άσυλο της κατοικίας αλλά και τον ίδιο τον πυρήνα του δικαιώματος της ιδιωτικής σφαίρας.

Με το Σύνταγμα του 1975 απαιτήθηκε και η παρουσία εκπροσώπου της δικαστικής εξουσίας κατά τα άρθρα 87-91 Σ.

Υπάρχουν και περιορισμοί άλλοι, εγγενείς περιορισμοί από το Σύνταγμα, που προβλέπονται και ρυθμίζονται ρητώς από τον νόμο και λειτουργούν με την αρχή της αναλογικότητας. Τέτοιοι είναι η εποπτεία τήρησης της εργατικής, υγειονομικής, φορολογικής νομοθεσίας κλπ. Αντίστοιχης υφής περιορισμοί είναι οι επεμβάσεις στο άσυλο της κατοικίας με σκοπό την πρόληψη ή αποτροπή δημοσίου κινδύνου. Τέλος το αρ. 48 Σ θέτει σε αναστολή το άσυλο κατά τη κατάσταση πολιορκίας.

A.Π 1328/2003(Ποιν.)

Η έρευνα της κατοικίας στην ανακριτική πράξη μπορεί να διεξαχθεί για κακουργήματα ή πλημμελήματα, μόνο αν άρχισε η κύρια ανάκριση ή προανάκριση και δεν επιτρέπεται η διεξαγωγή της έρευνας στην προκαταρκτική εξέταση.

v. Κυρώσεις:

Το άσυλο της κατοικίας θωρακίζεται από το Σύνταγμα με την παρ. 2 του αρ. 9. Με αυτό προβλέπεται ποινική τιμώρηση των παραβατών (σχετικά τα αρ. 239 και 241 ΠΚ). Επιπλέον καθιερώνεται ευθεία υποχρέωση του παραβάτη υπαλλήλου για πλήρη αποζημίωση του παθόντος. Στο δικονομικό μέρος δεν αποτελεί αντικείμενο ή αποδεικτικό στοιχείο οτιδήποτε αποκτήθηκε κατά παράβαση του ασύλου.

5. Απόρρητο της επικοινωνίας:

αρ. 19 1. Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση σοβαρών εγκλημάτων.

2.Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση, τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες ανεξάρτητης αρχής που διασφαλίζει το απόρρητο της παραγράφου 1.

3.Απαγορεύεται η χρήση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί κατά παράβαση του άρθρου αυτού και των άρθρων 9 και 9 Α.

i. Έννοια:

Επικοινωνία, είναι η ανθρώπινη δραστηριότητα η οποία θεμελιώσε τη μετάβαση του ανθρώπου από μοναχική οντότητα σε κοινωνικοποιημένο ον. Η επικοινωνία διακρίνεται σε δημόσια και ιδιωτική. Δημόσια ορίζεται η επικοινωνία της οποίας το περιεχόμενο γνωστοποιείται σε τρίτους με τη συγκατάθεση των επικοινωνούντων. Ιδιωτική ορίζεται η επικοινωνία της οποίας το περιεχόμενο δε γνωστοποιείται σε τρίτους και αν αυτό συμβεί, γίνεται παρά τη θέληση των επικοινωνούντων.

Η ιδιωτική σφαίρα (privacy) του ανθρώπου, περιλαμβάνει και την ελευθερία ανάπτυξης ιδιωτικής επικοινωνίας με τους συνανθρώπους του. Ουσιαστικά, το ατομικό αυτό δικαίωμα βρίσκεται στο μεταίχμιο περισσοτέρων της μιας ατομικών ελευθεριών, καθώς αποτελεί εγγύηση της εν γένει προσωπικής ελευθερίας, διότι συνδέεται άμεσα με την ιδιωτική ζωή, είναι οιοσδήποτε προέκταση του ασύλου κατοικίας, ενώ προστατεύει και την εκδήλωση στοχασμών, ιδεών, και άρα μετέχει και της πνευματικής ελευθερίας και διακίνησης του αρ. 14 Σ.

Η ιδιωτική επικοινωνία διακρίνεται σε άμεση και έμμεση. Η πρώτη περιλαμβάνει συνομιλίες με προσωπική επαφή των ατόμων, δηλαδή χωρίς την παρεμβολή τρίτων, ενώ η δεύτερη περιλαμβάνει μορφές επικοινωνίας που για την πραγματοποίησή τους χρησιμοποιούνται μέσα (π.χ τηλέφωνο, φαξ, e-mail, ηλεκτρονικό διαδίκτυο).

Το αρ. 19 Σ προστατεύει την ελευθερία του να επικοινωνεί κανείς ιδιωτικά – μυστικά, δηλαδή προστατεύει την «κρυφή» επικοινωνία του ατόμου. Όπως προκύπτει από τη διάταξη του αρ. 19 παρ. 1 Σ, η ελευθερία της ιδιωτικής επικοινωνίας, αφορά κάθε τρόπο, άμεσο ή έμμεσο, υπαρκτό ή μελλοντικό, αρκεί να'ναι κατάλληλος να διεξαγάγει την επικοινωνία αυτή.

Βασική προϋπόθεση της κατοχύρωσης του άρθρου αυτού είναι η θέληση των συνομιλούντων να διατηρήσουν την επικοινωνία τους απόρρητη, η οποία δύναται να διεξαχθεί με οποιοδήποτε μέσο, που επιτρέπει όμως τη λήψη καταλλήλων μέτρων για τη διαφύλαξη της προστασίας του απορρήτου. Η προστασία του απορρήτου αρχίζει από τη στιγμή που ξεκινά το μήνυμα από τον αποστολέα και τελειώνει μόλις φθάσει στον αποδέκτη του, π.χ στην επιστολή

είναι αντισυνταγματικός ο έλεγχος του περιεχομένου επιστολής πριν κλειστεί σε φάκελο ή πριν από την παράδοσή της στον παραλήπτη και το άνοιγμα από αυτόν, του φακέλου.

Όσον αφορά τα εξωτερικά στοιχεία της επικοινωνίας (στοιχεία αποστολέα ή λήπτη, αριθμός τηλεφώνου κ.α) αμφισβητήθηκε αν αυτά εντάσσονται στο απόρρητο. Η νομολογία όμως του ΕΔΔΑ δέχθηκε ότι η καταγραφή όλων των αριθμών που καλεί συγκεκριμένη συσκευή, χωρίς τη συγκατάθεση του συνδρομητή, συνιστά επέμβαση στην "αλληλογραφία" του τελευταίου, κατά την έννοια του αρ. 8 ΕΣΔΑ.

Η κατοχύρωση του απολύτως απαραβίαστου της ελεύθερης ιδιωτικής επικοινωνίας αντιτάσσεται απέναντι σε κάθε εξουσία κρατική και ιδιωτική. Μάλιστα, δε θα μπορούσε να μη διασφαλίζεται από την τελευταία, καθώς μεγάλο μέρος του ταχυδρομικού έργου διεξάγεται από ιδιωτικές εταιρίες courier, ενώ και η κινητή τηλεφωνία ανήκει πλέον στον ιδιωτικό τομέα. Έτσι, απαγορεύεται οποιαδήποτε αποτύπωση ανταπόκρισης ή επικοινωνίας, κάθε μορφή παρεμπόδισης της επικοινωνίας, π.χ διαγραφή παραγράφου από κείμενο επιστολής που ανταλλάσσουν οι κρατούμενοι μεταξύ τους, καθώς και η χρησιμοποίηση αποδεικτικών μέσων, που αποκτήθηκαν κατά παράβαση του απορρήτου.

ii. Φορείς:

Φορείς είναι τα φυσικά και τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Όσον αφορά τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, εφόσον το απόρρητο της ανταπόκρισης και επικοινωνίας τους κρίνεται αναγκαίο για την αυτοδιοίκησή τους, το απόρρητο προστατεύεται.

Το αρ. 19 Σ αναπτύσσει έμμεση τριτενέργεια κατά των ιδιωτών (αρ. 25 παρ.1 Σ).

iii. Περιορισμοί:

Το απολύτως απαραβίαστο του απορρήτου της ιδιωτικής επικοινωνίας κάμπτεται για τη "δημόσια ασφάλεια" και "για τη διακρίβωση ιδιαίτερος

σοβαρών εγκλημάτων”, όπως ο νόμος ορίζει. Ενώ, ο ν. 2225/94 ορίζει ότι ο πρώτος λόγος αναφέρεται αποκλειστικά σ’ότι έχει να κάνει με την αντιμετώπιση κινδύνων εξωτερικών της χώρας, ως προς το δεύτερο λόγο, αυτός θα πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Έτσι, ως “ιδιαίτερα εγκλήματα” λογίζονται τα κακούργηματα και απ’αυτά μόνο ορισμένα που προβλέπει ο νόμος και περιβάλλονται από συγκεκριμένες εγγυήσεις.

Το αρ. 19 υπόκειται σε αναστολή υπό τους όρους του αρ. 48 παρ. 1 Σ.

iv. Κυρώσεις:

Ο κοινός νομοθέτης επιβάλλει κυρώσεις στους δημόσιους υπαλλήλους για παραβίαση των επιστολών και των άλλων μέσων κατά τα άρθρα 248 -250 ΠΚ. Για την παραβίαση του απορρήτου από ιδιώτες, όσον αφορά τις επιστολές και τα κλειστά έγγραφα, ρυθμίζεται από το αρ.370 ΠΚ, ενώ για την τηλεφωνική επικοινωνία και την προφορική συνομιλία ισχύει το αρ. 370 Α ΠΚ. Στο δικονομικό τομέα, απαγορεύεται η χρησιμοποίηση αποδεικτικών μέσων που χρησιμοποιήθηκαν κατά παράβαση του αρ. 19 κατά τη διοικητική ή δικαστική διαδικασία.

Αριθμ. 1/2001 Ολομέλειας Αρ. Πάγου, Ελληνική Δικαιοσύνη, 37(1996)

« Η μαγνητοταινία αποτελεί απαράδεκτο αποδεικτικό μέσο σε πολιτική δίκη, επειδή η μαγνητοφώνηση ιδιωτικής συνομιλίας χωρίς τη συναίνεση ενός των δύο συνομιλητών αποτελεί ανεπίτρεπτο περιορισμό της συνταγματικά προστατευόμενης ελεύθερης άσκησης της επικοινωνίας (αρ. 2 παρ.1, 9 παρ.1 εδ. β, 19 Σ, 8 ΕΣΔΑ, 28 παρ.1 Σ). Εξαιρέση από την προστασία αυτή μόνο χάριν της προστασίας συνταγματικά υπέρτερων αγαθών, όπως της ζωής.»

Σχετικά με τις τηλεφωνικές συνομιλίες, η παραβίαση του απορρήτου του ενός από τους δύο συνομιλητές ρυθμίστηκε από το αρ.31 του ν. 1941/1991. Όμως γρήγορα αντικαταστάθηκε από το ν.2147/1993, ο οποίος κατήργησε το δικονομικό σκέλος του προηγούμενου νόμου, και ενώ διατήρησε την απαγόρευση

χρήσης, προσέθεσε την παρ.4 του 370 Α ΠΚ, που ορίζει ορισμένες περιπτώσεις που αίρουν τον άδικο χαρακτήρα της χρήσης. Για την καλύτερη κατανόηση του νομικού αυτού καθεστώτος, πρέπει να διακρίνουμε ανάμεσα στην τηλεφωνική υποκλοπή και τη μεταγενέστερη χρήση του προϊόντος της. Το αρ.19 Σ απαγορεύει την εν αγνοία έστω και ενός από τους συνομιλούντες παρεμβολή τρίτων στο κλειστό τηλεφωνικό κύκλωμα και τη γνώση απ'αυτούς του περιεχομένου της συνδιάλεξης. Κάθε περαιτέρω χρήση του περιεχομένου της επικοινωνίας στο βαθμό κατά τον οποίο διευρύνει τον κύκλο αυτών στους οποίους γνωστοποιείται, συνιστά νέα προσβολή του δικαιώματος. Ωστόσο, η διάταξη αυτή παρουσιάζεται προβληματική. Πολλές φορές, με την αοριστία διατύπωσης λόγων δημοσίου και ιδιωτικού συμφέροντος, ο φορέας του δικαιώματος δεν είναι σε θέση να γνωρίζει ποιος και γιατί θα έχει κάποτε κάποιο συμφέρον δημόσιο ή ιδιωτικό, να χρησιμοποιήσει μια μαγνητοταινία που θα περιέχει λόγια, τα οποία αυτός ο ίδιος ανυποψίαστος, εμπιστεύθηκε μόνο στο συνομιλητή του. Υπ'αυτές τις συνθήκες η επικοινωνία δε μπορεί να'ναι ελεύθερη όπως προβλέπει το Σύνταγμα. Υποσκάπτοντας την ελεύθερη επικοινωνία ο νομοθέτης παραβιάζει την εντολή του αρ.25 παρ.1 Σ που απευθύνεται σ'όλα τα κρατικά όργανα και ζητά από αυτά τη διασφάλιση των συνταγματικών δικαιωμάτων. Στο μέτρο κατά το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η ανωτέρω διάταξη νομιμοποιεί την άρση του απορρήτου εκ μέρους και των κρατικών οργάνων, αντιβαίνει στη νομολογία του ΕΔΔΑ. Το απόρρητο των τηλεφωνικών συνδιαλέξεων προστατεύεται στο αρ.8 παρ.1 ΕΣΔΑ, το οποίο κατοχυρώνει το σεβασμό του καθενός της ιδιωτικής, οικογενειακής ζωής, της κατοικίας του και της αλληλογραφίας του. Οι λόγοι άρσης του απορρήτου στην παρ.2 του αρ.8 ΕΣΔΑ είναι σαφώς ευρύτεροι από αυτούς του αρ.19 εδ. β Σ. Όμως, η νομολογία του ΕΔΔΑ έχει προσδώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στο νόμο που θα επιβάλλονται οι περιορισμοί, με βασικό στοιχείο την «προβλεψιμότητα» του. Τη σαφήνεια δηλαδή των προϋποθέσεων που αίρουν το απόρρητο.

ΑΠ 381/1987 (Πολ.)

Το δικαστήριο δέχθηκε την καταγραφή ερωτικών τηλεφωνημάτων του ενός συζύγου ως αποδεικτικό μέσο από τον άλλο σύζυγο. Στο γάμο το προέχον στοιχείο είναι η συζυγική πίστη, γι'αυτό και στη συγκεκριμένη περίπτωση

μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως αποδεικτικό μέσο η καταγραφή των τηλεφωνημάτων, εφόσον με αυτά μαρτυράται η προσβολή της.

Συνεπώς, ο πρώτος λόγος αναίρεσης, από το αρ.559 αριθμ.11 ΚΠολΔ, κατά τον οποίο, κατά παράβαση των περί προσωπικότητας διατάξεων του Συντάγματος και του κοινού δικαίου, το Εφετείο έλαβε υπόψιν τις μαγνητοταινίες, οι οποίες ελήφθησαν με υποκλοπή και χωρίς να το γνωρίζει η αναιρεσειούσα, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΑΠ σε δίκες διαζυγίου είναι παραδεκτά αποδεικτικά μέσα οι τηλεφωνικές συνομιλίες του ενός συζύγου, όταν μαγνητοφωνούνται εν αγνοία του, κατόπιν πρωτοβουλίας του άλλου, προκειμένου να αποδείξει ότι ο γάμος έχει υποστεί σοβαρό κλονισμό λόγω παραβίασης της συζυγικής πίστης. Στην περίπτωση αυτή έχουμε σύμπτωση δικαιώματος και θεσμού σε ένα αντικειμενικό στοιχείο, οπότε δεν είναι δυνατή η εφαρμογή του συνταγματικού δικαιώματος σε όλη του την έκταση. Το ψαλίδισμα αυτό του δικαιώματος λέγεται θεσμική προσαρμογή του δικαιώματος σε κάθε θεσμό ανάλογα με το περιεχόμενου του κάθε θεσμού.

Στην παρ.2 του αρ.19 Σ προβλέπεται η νομοθετική ρύθμιση δημιουργίας ανεξάρτητης αρχής. Αφορμή στάθηκαν οι επανειλημμένες υποθέσεις παρανόμων υποκλοπών τηλεφωνικών συνδιαλέξεων, που απασχολούν τόσο τις δικαστικές αρχές, όσο και την κοινή γνώμη. Σκοπός της αρχής αποτελεί ο προληπτικός έλεγχος των τηλεπικοινωνιακών φορέων και η επιβολή διοικητικών κλήσεων.

v. Χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων:

Αν και κατά τη γραμματική ερμηνεία της παρ.3 του αρ.19 Σ, η χρησιμοποίηση αποδεικτικών μέσων που έχουν αποκτηθεί παράνομα με τα αρ.9, 9 Α και 19 φαίνεται να μη χωρά εξαίρεση, σκόπιμο είναι να εξετάσουμε μήπως υπό ορισμένες προϋποθέσεις μπορεί να υπάρξει εξαίρεση και ειδικά για την υπεράσπιση κατηγορουμένου. Το συνταγματικό θεμέλιο για την κάμψη του αρ.19 παρ.3 αποτελεί το αρ.2 παρ.1 Σ, και αυτό γιατί η μη αναθεωρητέα αυτή

διάταξη δεν παραβιάζεται, παρά μόνο σε ακραίες περιπτώσεις, όπως είναι η απαγόρευση χρήσης παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων όταν αποτελούν το μοναδικό μέσο για την απόδειξη της αθωότητάς του κατηγορούμενου σε σοβαρά εγκλήματα.

Πάντως, η εκτίμηση του νομοθέτη και του δικαστή για το κατά πόσο συντρέχει στη συγκεκριμένη περίπτωση δικονομική κατάσταση ανάγκης χρήσης παρανόμων αποδεικτικών μέσων, θα πρέπει να βασίζεται στη διάταξη 25 παρ.1, δηλαδή στο σεβασμό της αρχής της αναλογικότητας, αφού σε αντίθετη περίπτωση προσβάλλεται η ανθρώπινη αξία.

ΑΠ 42/2004 (Ποιν.)

Με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε αίτηση αναίρεσης που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως του τριμελούς εφετείου Αθηνών, το οποίο δέχθηκε ότι η αποτύπωση συνομιλίας των συγκατηγορουμένων, έγινε με πρωτοβουλία του πρώτου συγκατηγορούμενου χωρίς τη συναίνεση του συνομιλητή του, δεύτερου κατηγορούμενου, και δε συντρέχει η εξαίρεση του αρ.177 παρ.2 ΚΠΔ και ως εκ τούτου είναι παράνομο αποδεικτικό μέσο, διότι ο πρώτος κατηγορούμενος δεν προέβαλε τον ισχυρισμό στο εφετείο ότι η εν λόγω μαγνητοταινία ήταν το μόνο προτεινόμενο υπ' αυτού αποδεικτικό μέσο, από το οποίο αποδεικνύεται η αθωότητά του και με το οποίο κάμπτεται ο κανόνας του αρ.19 παρ.3 Σ της μη χρήσεως παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων.

ΑΠ 874/2004 (Ποιν.)

Με την απόφαση αυτή ο ΑΠ απέρριψε την αναίρεση με τον επικαλούμενο λόγο ότι η προσβαλλόμενη απόφαση με τη λήψη υπόψιν φωτογραφιών, υπέπεσε στην πλημμέλεια της απόλυτης ακυρότητας (510 § 1Δ, 171 ΚΠΔ). Διότι κατά την παράγραφο 2 του αρ. 177 ΚΠΔ η οποία προστέθηκε με την §7 του αρ. 2 του ν, 2408/96, αποδεικτικά μέσα, που έχουν αποκτηθεί με αξιόποινες πράξεις ή μέσω αυτών, δε λαμβάνονται υπόψιν για την κήρυξη ενοχής, εκτός αν πρόκειται για κακουργήματα που απειλούνται με ποινή ισόβιας κάθειρξης και εκδοθεί για το ζήτημα αυτό ειδικά αιτιολογημένη απόφαση δικαστηρίου. Εξάλλου κατά την παρ. 2 του αρ.370 Α ΠΚ, όποιος αθέμιτα παρακολουθεί με ειδικά τεχνικά μέσα ή

μαγνητοφωνεί μη δημόσιες πράξεις τρίτων, τιμωρείται με φυλάκιση. Κατά την έννοια της τελευταίας αυτής διάταξης η οποία θεσπίστηκε στα πλαίσια της γενικότερης προστασίας που παρέχεται στον άνθρωπο από τα αρ. 2 §1, 5§1, 9 Α και 19 Σ για την προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και γενικότερα της προσωπικότητας κάθε ανθρώπου, η απαγόρευσή της με ειδικά τεχνικά μέσα μαγνητοσκόπησης αθεμίτως, αφορά πράξεις ή εκδηλώσεις της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής των τρίτων που είναι ικανές να επιφέρουν βλάβη στην προσωπικότητα και να μειώσουν την αξιοπρέπειά τους, ενώ δεν περιλαμβάνει τις πράξεις ή εκδηλώσεις τούτων, οι οποίες ανεξάρτητα με τον τρόπο και το χρόνο που γίνονται, δεν ανάγονται στη σφαίρα της προσωπικής και ιδιωτικής ζωής τους, αλλά πραγματοποιούνται στα πλαίσια των ανατιθέμενων σ'αυτούς υπηρεσιακών καθηκόντων κατά την εκτέλεση τούτων, η οποία ως εκ της φύσεως και του είδους των εκπληρουμένων καθηκόντων υπόκειται σε δημόσιο έλεγχο και κριτική. Τέτοια μη δημόσια κατά την ως άνω έννοια, πράξη η μαγνητοσκόπηση της οποίας δε στοιχειοθετεί αξιόποινη πράξη και κατά συνέπεια η χρήση μαγνητοταινίας είναι επιτρεπτή, αποτελεί η εκτέλεση υπηρεσιακών καθηκόντων των μελών του υπαλληλικού προσωπικού καταστήματος, όπως είναι η είσπραξη και η καταμέτρηση των από τρίτους προς αυτά γενομένων κάθε είδους προσφορών.

6. Περίληψη:

Η συνταγματική θεμελίωση των ατομικών δικαιωμάτων εξασφαλίζει στον άνθρωπο ένα πεδίο ελεύθερης ύπαρξης και δράσης, στο οποίο εντάσσεται και η ιδιωτική του ζωή. Το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής προστατεύει κάθε πληροφορία που αφορά το άτομο ως ιδιώτη και όχι ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, δηλαδή καθετί που αφορά το ίδιο το άτομο, την οικογένειά του, την κατοικία του καθώς και την επικοινωνία του. Το Σύνταγμα κατοχυρώνει το δικαίωμα του ιδιωτικού βίου στα άρθρα 9, 9 Α και 19. Η σπουδαιότητα κατοχύρωσης του ειδικότερου αυτού χώρου, όπου διαμορφώνεται η προσωπικότητα και εξασφαλίζεται η ατομικότητα του ανθρώπου, γίνεται ιδιαίτερα αισθητή σήμερα, καθώς η ανάπτυξη της τεχνολογίας, τόσο στα μέσα παρακολούθησης και κατασκόπευσης, όσο και στα μέσα πληροφόρησης που απαιτεί η σύγχρονη ειδησεογραφία, καθιστούν ευάλωτο το ιδιωτικό απόρρητο.

7. Μεταφρασμένη περίληψη:

The constitutional consolidation of human rights, guarantees a wide field of free existence and activity where personal life is also included. The inviolability of personal life protects every information concerning the person as an individual and not as a member of society, meaning everything which concerns the person itself, his family, his residence and his contacts. The constitution ensures the privilege of private life in articles 9, 9 A and 19. The significance of the consolidation of this particular area, where personality is formed and individuality is ensured, is particularly obvious in our days because of the tremendous technological evolution in ways of spying and bugging, as much as in means of information, on behalf of contemporary news reports, settle the personal privacy vulnerable.

8. Βιβλιογραφία:

- **Α.Γ Δημητρόπουλος, Συνταγματικά Δικαιώματα, 1^η έκδοση, ΑΘΗΝΑ 2004**
- **Δαγτόγλου, Ατομικά Δικαιώματα Α, εκ. Σάκκουλα, ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ 2005**
- **Ι.Δ.Ιγγλεζάκης (ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα) εκδ.Σάκκουλα 2004**
- **Καμίνης Γεώργιος, -το απόρρητο της τηλεφωνικής επικοινωνίας. Νομ.Β 4(1995) Σελ. 505-522**
- **Μάνεσης Αρ., Ατομικά Δικαιώματα και Ατομικές Ελευθερίες, 1982**
- **Μαυριάς Κ., Το Συνταγματικό Δικαίωμα του ιδιωτικού βίου, εκδ. Σάκκουλα, ΑΘΗΝΑ 1982**
- **Χρυσόγονος, ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα(2^η έκδοση αναθεωρημένη και συμπληρωμένη)**

9. Νομολογία

- **ΣτΕ 3908/2004**
- **ΣτΕ 3545/2002**
- **Α.Π 1328/2003 (Ποιν.)**
- **Α.Π 1/2001**
- **ΑΠ 381//87 (Πολ.)**
- **Α.Π 42/04 (Ποιν.)**
- **Α.Π 874/04 (Ποιν.)**